

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: „Az új tagállamok és az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatások”

(2005/C 234/13)

2004. január 29-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy Működési Szabályzata 29. cikkének 2. bekezdése alapján újabb saját kezdeményezésű véleményt bocsát ki az alábbi témában: „Az új tagállamok és az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatások”

Az EGSZB idevonatkozó munkájának előkészítésével megbízott „Gazdasági és Monetáris Unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció 2005. február 16-án elfogadta véleményét (előadó: **Harri Koulumies**).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2005. március 9–10-én tartott 415. plenáris ülésén (a március 10-i ülésen) 170 igen szavazattal, 2 szavazat ellenében, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt:

ÖSSZEFOGLALÁS

A 2003–2005-ös időszakra szóló átfogó gazdaságpolitikai iránymutatások az EU középtávú gazdaságpolitikai stratégiáját határozták meg, amelynek három alapvető eleme: a növekedésre és stabilitásra irányuló makroökonómiai politika, az Európa növekedési potenciáljának növelését szolgáló gazdasági reformok, valamint a fenntartható fejlődés megerősítése. Az Európai Bizottság ugyanakkor hangsúlyozta azoknak a kihívásoknak a jelentőségét is, amelyekkel az új tagállamoknak szembe kell nézniük. Megjegyzendő, hogy a bővítés hatásai egyenlőtlenül oszlanak el az EU-ban.

Valószínű, hogy az új tagállamok többsége mihamarabb szeretne az euróövezethez csatlakozni. A csatlakozási feltételek teljesítéséhez az szükséges, hogy ezek az országok fegyelmezett és fenntartható gazdaságpolitikát kövessenek. A stabilitási paktum reformjára szükség van ahhoz, hogy hosszú távon is hatékonyan működhessen. A reformot oly módon kell végrehajtani, hogy ne változzanak az Unió gazdasági növekedésének hosszú távú feltételei, és erősödjön a tagállamok közös célok elérésére irányuló elkötelezettsége. A versenyképesség javításának követelménye az EU összes tagállamára vonatkozik. Az új tagállamok számára hosszabb távon nem lesz elegendő, ha elérik az EU-15 jelenlegi termelékenység szintjét. Az EU egész területén sokkal több beruházásra lenne szükség az információs és kommunikációs technológia, a kutatás és fejlesztés, valamint az oktatás és képzés területén. A gazdasági és szociális fenntarthatóságon kívül a környezet fenntartható fejlődésének biztosítására is szükség van. Az új tagállamok esetében fontos többek közt az energiafelhasználás hatékonyságának növelése.

Magától értetődő, hogy az új tagállamok és az EU-15 országai között fennálló életszínvonalbeli különbségek nem egyenlítődnek majd ki rövid idő alatt. Ez jó néhány évtizedig eltarthat. Az Unió egésze számára az egyik legnagyobb kihívást a demográfiai folyamatok alakulása jelenti, ezért különböző eszközök révén ösztönözni kell a nagyobb születési arányt. Intézkedni kell az Unióban az összes potenciális munkaerő minél hamarabbi munkába állításáról, különösen arról, hogy a

nők és a fiatalok is a munkaerőpiac részévé válhassanak, és hosszú távon ott is maradhassanak. Az idősebb munkavállalókat ösztönözni kell, hogy dolgozzanak tovább. Fontos, hogy befejeződjön a belső piac kiépítése, valamint hogy a hatékony gazdasági kormányzás aktív támogatást élvezzen.

1. Utalás az új tagállamokra a korábbi átfogó gazdaságpolitikai iránymutatásokban és véleményekben

1.1 Jelen véleményben „új tagállamok” alatt azt a tíz országot értjük, amelyek 2004. május 1-jén csatlakoztak az Európai Unióhoz, azaz Ciprust, Csehországot, Észtországot, Lengyelországot, Lettországot, Litvániát, Magyarországot, Máltát, Szlovákiát és Szlovéniát.

1.2 Az Európai Bizottságnak az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatásokról (BEPG) szóló közleménye – ahogyan azt a címe is mutatja – minden részletre kiterjedő elemzést nyújt a gazdaságpolitikai célokról és stratégiákról. Az elemzés inkább az Unió belső működésére, mintsem a környező világ fejlődésére összpontosít. Ez különösen az új tagállamokat érintő kérdésekre vonatkozik, amelyeket a csatlakozás előtt nemigen vizsgáltak.

1.3 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a BEPG-k témájában írott véleményeiben a leendő új tagállamokat első ízben egy 2002 márciusában elfogadott vélemény következtetéseiben említette. Az EGSZB itt megjegyezte, hogy „az EU küszöbön álló bővítése a gazdaságpolitika koordinálására irányuló eljárások felülvizsgálatát is sürgősen szükségessé teszi”.

1.4 Egy 2003 márciusában elfogadott véleményben a közelgő bővítésre több ízben is történt utalás. A vélemény összegzésében az EGSZB hangsúlyozta, hogy az eljövendő évek során az egyik legfontosabb követelmény „az új tagállamok csatlakozásának valóban hatékony támogatása”. A vélemény függelékében közölt táblázatokban szereplő gazdasági mutatók az akkori tagállamokra és a tagjelölt országokra egyaránt vonatkoztak.

1.5 Egy 2003 decemberében elfogadott véleményében az EGSZB szerint „meglepő, hogy az iránymutatások ugyan hároméves időszakot ölelnek fel, mégis csupán egyetlen mondatban utalnak arra a tényre, hogy néhány hónap múlva az Unió tíz új tagállammal bővül”. Az iránymutatásokban mindössze annyi szerepel, hogy ezeket az államokat felkéri arra, hogy gazdaságpolitikájukat az említett szempontok szerint irányítsák. Az EGSZB megítélése szerint ez a megközelítés nem volt elég körültekintő.

1.6 Ugyanez a vélemény a következőképpen ír a bővítés hatásairól: „Ezenkívül a bővítés sokkal bonyolultabbá fogja tenni a gazdaságpolitikák összehangolását, pedig az jelenleg sem tökéletes. A bővítés miatt ugyanis két területen is új koordinációra lesz szükség: egyrészt az egyes politikákon belül (például a bérpolitika belső összehangolásának kérdésében), másrészt a három nagy makroökonómiai politika között, ahol érzékelhetően növekedni fognak a különbségek”.

1.7 A vélemény ezenkívül figyelmeztetett annak esetleges következményeire is, ha „az új tagállamok igyekezni fognak mihamarabb teljesíteni a Gazdasági és Monetáris Unióhoz történő csatlakozás kritériumait, és emiatt aprólékosan be fogják tartani a stabilitási és növekedési paktum kívánalmait”.

1.8 Legutóbbi – 2004-ben kiadott – *A gazdasági kormányzás javítása az Európai Unióban* című véleményében⁽¹⁾ az EGSZB megállapítja, hogy a bővítés az Unió számára egy új korszak kezdetét jelenti. Amint a címe is jelzi, a vélemény tárgya a kormányzás, amely nagy jelentőségű az Unió hitelessége és hatékonysága szempontjából: „sürgősen szükség van a bizalom növelését szolgáló intézményi keretekre”.

1.9 A véleményben az EGSZB utal az Európai Bizottság 2004-es helyzetjelentésére, mely szerint „a költségvetés, az adósságok és a foglalkoztatottság területén az új tagállamok hasonló problémákkal küzdenek, mint a 15 korábbi EU-tagállam”. Ez azonban nem azt jelenti, hogy a felmerülő problémák az új tagállamokban és az EU-15 államaiban ugyanazok. Sőt: az országok között számos szempontból jelentős különbségek mutatkoznak. Az összehasonlítások csak bizonyos mértékben helyénvalók. Az EGSZB hozzáteszi, hogy az új tagállamokban a jogszabályalkotás, illetve a gazdasági és szociális eljárások szintjének az EU-15 igen fejlett szintjére való felhozatala sokkhatással járhat.

1.10 Az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatásokról szóló korábbi véleményeiben az EGSZB tehát már foglalkozott az új tagállamok előtt álló főbb nehézségekkel – igaz, csak futólag. Az, hogy az Európai Bizottság közleményei gyakorlatilag nem értékelték ki és nem is vizsgálták a bővítés hatásait, természetesen befolyással volt az EGSZB véleményeinek tartalmára is.

⁽¹⁾ 2004. szeptember 15-én elfogadott, *A gazdasági kormányzás javítása az EU-ban* című EGSZB-velemény – HL C 74., 2005.3.23.

2. Az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatások az új tagállamokban

2.1 A 2003–2005-ös időszakra szóló BEPG-k meghatározták az EU középtávú gazdaságpolitikai stratégiájának alapvető elemeit, amelyek a következők:

- növekedésre és stabilitásra irányuló makroökonómiai politikák,
- Európa növekedési potenciáljának növelését szolgáló gazdasági reformok, valamint
- a növekedés fenntartható jellegének megerősítése.

2.2 2003 első félévében az EU 15 régebbi tagországában nem volt gazdasági növekedés. Sor került gazdasági reformokra, de ezek mértéke nem érte el a lisszaboni célkitűzések eléréséhez szükséges szintet. A munkatermelékenység növekedése túlságosan lassú volt, a belső piac megvalósítása csekély mértékben haladt előre. A fenntartható fejlődés tekintetében történt bizonyos előrehaladás, de továbbra sem elegendő. Nemigen történt előrelépés például az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése érdekében, a kilencvenes évek vége felé elért eredmények dacára.

2.3 2004 áprilisában az Európai Bizottság aktualizálta a BEPG-keket és megállapította, hogy a meglévő stratégia az új tagállamok esetében is megfelelő. Az új tagállamoknak alapjában véve ugyanazokkal a kihívásokkal kell szembenézniük, mint az EU korábbi 15 tagállamának, az ő esetükben azonban a kihívás általában sokkal nagyobb lesz, bár némely esetekben kevésbé jelentős.

2.4 A tagállamok között óriási különbségek tapasztalhatók, ezért az Európai Bizottság helyénvalónak látta olyan egyedi ajánlásokat megfogalmazni, amelyek számításba veszik ezeknek az országoknak a háttéréből és teljesítményéből származó különbségeket.

2.5 Az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatások aktualizálásakor a hangsúly az új tagállamoknak a gazdaságpolitikai koordináció meglévő kereteibe történő integrációjára került. Az új tagállamok előtt álló strukturális kihívások általában nagyobbak, mivel:

- a munkanélküliek aránya az EU-15 országainak közel kétszerese,
- A 2000–2004 közötti időszakban a költségvetési hiány átlagban éppen meghaladta a GDP 4 %-át;
- a (vásárlóerő-paritáson kifejezett) jövedelemszint az EU-15 szintjének körülbelül a felére tehető;
- egyes új tagállamokban különösen jelentős a mezőgazdasági népesség számaránya, valamint
- a folyó fizetési mérleg hiánya számos új tagállamban jelentős mértékű.

2.6 A növekedésre és stabilitásra irányuló makroökonómiai politikák sikere érdekében az új tagállamoknak biztosítaniuk kell az állam pénzügyi stabilitását és csökkenteniük kell a folyó fizetési mérleg hiányát, különösen ha ez utóbbi elsősorban a fogyasztás és nem a beruházások miatt alakult ki.

2.7 Szükség van a növekedési potenciál javítására olyan reformok révén, amelyek szociális partnerek közötti konzultáció tárgyát képezik, elősegítik a munkaerőpiacon zajló strukturális változásokat (például képzés útján), valamint javítják a termelékenységét – például a verseny erősítésével, a szabályozás enyhítésével (amely által nagyobb hatékonyság érhető el), illetve a tőkepiacok fejlesztésével. A munka fontosságának hangsúlyozása révén erősíthető a szociális fenntarthatóság és csökkenthető a szegénység mértéke. A beruházások mind az ipari ágazatokban, mind a mezőgazdaságban, az energiaiparban és a közlekedési-szállítási infrastruktúra terén jelentős szerepet kapnak a környezet fenntartható fejlődése szempontjából.

2.8 Az Európai Bizottság hangsúlyozza az új tagállamok előtt álló kihívások nagyságát és a várható politikai döntések nehézségét. Az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatások figyelembe veszik a különböző országok eltérő körülményeit, így például az egyes országoknak szánt ajánlásokban hosszabb adaptációs időszakok szerepelnek, mint az EU-15 országainak esetében.

3. A gazdasági fejlődés és a bővítés következményei

3.1 Gazdasági fejlődés és lehetőségek az új tagállamokban

3.1.1 A bővítési folyamat pozitív hatással van a gazdasági fejlődésre. Az EU-15 tagállamainak gazdasága 2003 második félévében újra fejlődésnek indult. A világgazdaság növekedése és a fogyasztói bizalom helyreállása is hozzájárult a fellendüléshez. A fogyasztás fellendülése részben a történelmileg mélypontra került kamatlábaknak köszönhető. A gazdasági fordulat ellenére idő kell ahhoz, hogy a foglalkoztatottsági helyzet is javuljon. A fogyasztók jövedelmük jövőbeli alakulásával kapcsolatos bizonytalansága továbbra is próbára teszi a bizalmukat, ezenkívül a nemzetközi helyzet alakulását övező kockázatok is növekednek. Az EU-15 gazdasági növekedésének fellendülése az új tagállamok számára is jelentőséggel bír, mivel ők főleg ezekre a piacokra exportálnak.

3.1.2 A gazdasági növekedés aránya az új tagállamokban 2003-ban átlagosan 3,5 % volt. A magánfogyasztás különösen a balti államokban, valamint Magyarországon és Csehországban járult hozzá a növekedéshez. A kivitel jelentősen növekedett, különösen Lengyelországban és Szlovákiában esetében, ahol a magasan feldolgozott termékek exportja emelkedett nagymértékben.

3.1.3 A beruházások néhány új tagállamban csak csekély mértékben növekedtek. Ez egyrészt a nemzetközi fejlődést tükrözte, azonban ezekben az országokban a reformfolyamat lassulásának is köszönhető. A kamatlábak közösségi szintre történő beállításának és az infrastruktúra javítása olyan tényezők, amelyeknek a jövőben gyorsítaniuk kell a beruházások növekedését. Néhány kivételtől eltekintve a beruházások mértéke az új tagállamokban – a GDP-hez viszonyítva – általában magasabb, mint az EU-15 országaiban. Ez a tényező a gazdasági növekedést segíti elő az új tagállamokban.

3.1.4 2004-ben és 2005-ben az új tagállamok gazdasági növekedésének átlagos szintje várhatóan eléri majd a 4 %-ot. A leggyorsabb növekedés azokban az új tagállamokban várható, ahol az egy főre jutó GDP a legalacsonyabb. Elsősorban Lengyelországban várható a legnagyobb ütemű fejlődés, mivel az ország költségvetési politikája a növekedésre irányul. A magas jövedelmi szinttel rendelkező új tagállamok közül elsősorban Cipruson kerülhet sor viszonylag jelentős gazdasági növekedésre. Elképzelhető, hogy az olaj árának emelkedése a jövőben az EU valamennyi tagállamában lassítani fogja a gazdasági növekedést.

3.1.5 Magyarország, Szlovákia és Szlovénia kivételével az új tagállamok inflációs szintje az utóbbi időben megközelítőleg az euróövezet országainak szintjén mozgott. Bár az infláció 2004-ben – részben az olajárak növekedése miatt – némileg erősödött, 2005-ben várhatóan 3 % körüli szintre csökken majd.

3.1.6 A 2000-től 2003-ig tartó időszakban az új tagállamok költségvetési hiánya átlagosan a GDP 4,3 %-a, 2004-ben pedig 4,9 %-a volt. A két véglát Észtország – ahol a költségvetés 1 %-os többletet mutathat fel – és Csehország, ahol a hiány a GDP 7 %-a. A hiány meghaladta a 3 %-os referenciaküszöböt a tíz új tagállam közül további ötben: Cipruson, Magyarországon, Máltán, Lengyelországban és Szlovákiában (lásd a mellékelt statisztikát). A költségvetési kiigazítások megtétele után a helyzet a legtöbb új tagállamban várhatóan javulni fog.

3.1.7 Az új tagállamok mindegyikének – akárcsak az EU-15 országainak – megvannak a maga sajátosságai. Ezért az új tagállamok esetében a globális megközelítés gyakran félrevezető lehet. Általában mindenesetre elmondható, hogy az új tagállamok gazdasági fejlődése viszonylag kedvezőbben alakult, mint a régi uniós országokban. Az uniós tagság, a hazai kereslet meglehetősen stabil növekedése és az EU-15 országaihoz képest alacsonyabb költségek ösztönzőleg hatnak majd az elkövetkezendő években a termelésre ezekben az országokban – ez pedig a beruházási igényeket és az EU-15 országaiban gyártott fogyasztási cikkek iránti keresletet is növelheti.

3.2 A bővítés makroökonómiai hatásai az Európai Unióban

3.2.1 A bővítés hatásai egyenlőtlenül jelentkeznek az új tagállamokban és az EU-15 országaiban. Ennek az az alapvető oka, hogy az új tagállamok külkereskedelméből igen nagy arányban részesednek az EU-15 országai, ugyanakkor az új tagállamok jelentősége az EU régebbi országai számára nem nagy. Az EU-15 számos országa hagyományosan inkább más nyugati ipari országokkal – pl. az Egyesült Államokkal – kereskedik.

3.2.2 A kelet- és közép-európai országok uniós csatlakozási folyamata fokozatos módon ment végbe. A folyamat során kiépítették az intézményes rendszert, és lebontották az EU-15 országaival folytatott kereskedelem előtti akadályokat. A főbb korlátozások az élelmiszerek és mezőgazdasági termékek külkereskedelmére vonatkoztak. A csatlakozás után megmaradó korlátozások elsősorban a földtulajdonra, a munkavállalók szabad mozgására és a környezet védelmére vonatkozó átmeneti rendelkezésekben öltenek testet.

3.2.3 A bővítés az EU-15 országaira a becslések szerint pozitív – bár csekély – hatással jár, az új tagállamok számára várhatóan több előnyt jelent majd. Az előnyök főleg a kereskedelem előtt még fennálló akadályok lebontásából, valamint a munkavállalók és a tőke szabadabb mozgásából származnak majd.

3.2.4 Megjegyzendő, hogy az EU egésze szempontjából a bővítés hatásai egyenlőtlenül oszlanak el. Az EU-15 országai esetében a bővítés legfontosabb hatásai Németország, Ausztria és Finnország új tagállamokkal határos régióiban jelentkeznek majd. A változások különbözőképpen érintik majd az egyes ágazatokat.

3.2.5 A legjelentősebb változások azokban a nagy munkaerő-igényű ágazatokban várhatók, amelyek – a távolság és/vagy a szabályozás miatt – nem képesek a földrajzi decentralizációból előnyt kovácsolni. Itt elsősorban a mezőgazdaságról, az élelmiszeriparról, az építőiparról, valamint a szolgáltatási szektor számos ágazatáról van szó. Ellenben egyes ágazatokban nehézség nélkül lehet a termelést egyik országból a másikba áthelyezni.

3.2.6 Az új tagállamok termelési költségeinek alacsonyabb szintje lehetőség is az EU egésze számára a Kína-jelenségre való tekintettel. Az alacsony költségű országok földrajzi közelsége azt jelenti, hogy kedvezőbb Európában termelni, mint távolabbi helyszíneken. Ez különösen a nagy kutatási és fejlesztési ráfordítást igénylő termékek életciklusának korai szakaszára vonatkozóan igaz. A termelés csak akkor helyezhető át távolabbi országokba – ahol a hasonló költségek még alacsonyabbak –, ha a termelési költségekben a kutatási és fejlesztési ráfordítás részesedése csökken. Az EU-15 országai és az új tagállamok

között a termelési költségek tekintetében jelenleg fennálló jelentős különbségek a jövőben fokozatosan csökkenni fognak.

4. Külön kérdések

4.1 Csatlakozás az euróövezethez

4.1.1 Valószínű, hogy az új tagállamok többsége mihamarabb szeretne az euróövezetbe csatlakozni. A csatlakozási feltételek teljesítéséhez az szükséges, hogy ezek az országok fegyelmzett és fenntartható gazdaságpolitikát kövessenek. A csatlakozást követő első évek különösen nehezek lesznek. A maastrichti kritériumok a kellőképpen alacsony szintű inflációra és kamatlábra, a költségvetési hiányra, az államadósságok mértékére és a devizaárfolyamok stabilitására vonatkoznak. Természetesen valamennyi tagállamra ugyanazok a követelmények érvényesek.

4.1.2 A fő kérdés nyilván az, hogy a maastrichti kritériumok teljesítése érdekében kifejtett erőfeszítések mennyiben befolyásolják az új tagállamok gazdaságát. Ha ezek az országok az új európai átváltási mechanizmushoz (ERM-2) történő csatlakozásukkor megpróbálják devizájuk ingadozását túlságosan szigorú határok között tartani, pénznemük könnyen spekuláció célpontjává válhat. Az árfolyam-stabilitás esetleges kamatlábemelés útján történő védelme katasztrofális gazdasági hatással járhat, különösen a foglalkoztatottságra nézve. Az új tagállamok közül elsőként Észtország, Litvánia és Szlovénia lépett be az ERM-2-be és elég széles ingadozási sávot határozott meg, ezzel könnyen elháríthatják a spekulánsok esetleges támadásait. Észtország és Litvánia nemzeti bankjainak megállapodásai is támogatják a devizaárfolyamok stabilitását az euró árfolyamához képest.

4.1.3 Az országok nehézségekkel találhatják szemben magukat, ha gazdaságuk gyors növekedésével egyszerre szeretnék elérni az alacsony infláció célkitűzését. Az infláció az új tagállamokban a csatlakozás előtt gyorsabb ütemű volt, mint az EU-15 országaiban. A gyorsan növekvő gazdaságnak a különösen alacsony inflációs célhoz történő igazítása lassíthatja a növekedést ezekben az országokban, mivel a gyorsabb ütemű infláció gyorsabb növekedési szakaszhoz kötődik. Továbbá amikor a termelékenység gyorsabban nő, általában az infláció is nagyobb. A túl nagy infláció viszont gátolja a gazdasági növekedést.

4.1.3.1 Még ha napjainkban az infláció mérsékelt is, talán már nem lesz az, amikor a csatlakozási szerződésben tervek vett egyes átmeneti időszakok lejárnak. Ekkor felgyorsulhat az infláció, mivel a 0 kulcsos áfa vagy a mérsékelt jövedéki adók megtartásának ideiglenes engedélyezése, valamint a nemzeti rendelkezések fenntartása meg fog szűnni.

4.1.4 A kis országok gazdasága nagyobb mértékben kötődik a világgazdasághoz, mint a nagyoké. A kis országoknak nehezebb időleges ösztönzést adniuk a gazdaság számára – például választások közeledtével – kölcsön felvételével vagy nagyobb költségvetési hiány révén, mint a nagy országok gazdaságainak. A kis országok pénzügyei általában átláthatóbbak és könnyebben kezelhetőek. Ezek alapján várható, hogy az új tagállamok közül a kisebbek hamarabb csatlakoznak majd az euróövezethez. Észtországban törvény gondoskodik róla, hogy a költségvetési egyensúly ne boruljon fel.

4.1.5 Abból, ha az egyes országok túl gyorsan kívánják teljesíteni a maastrichti kritériumokat, problémák adódhatnak. Mielőtt belépnének az euróövezetbe, valutájuknak két éven keresztül az euróhoz képest egy 2,25 %-os ingadozási sávban kell maradnia paritás-kiigazítás nélkül. A 4.1.2. pontban említett problémákon kívül a túlságosan iparkodó államok esetén fennáll annak veszélye, hogy az árfolyamot vagy túlságosan fel-, vagy leértékelve kerülnek be ebbe a mechanizmusba. Amennyiben felértékelik valutájukat, ez csökkenti a gazdaság dinamikáját, hátrányosan hat a növekedés feltételeire, rontja versenyképességüket a világgazdaságon. Amennyiben pedig leértékelik valutájukat, ez inflációs nyomáshoz vezethet. Mindkét esetben nyomás nehezedne a bérekre – ami felerősítené az áthelyezési problémákat – és a belső keresletre, amely többnyire a növekedés motorja. Ezért óvatosan kellene meghatározni az európai átváltási mechanizmushoz (ERM-2) történő csatlakozás feltételeit. Az euróövezetbe tartozó tagállamoknak viszont minden esetben a versenyképességükre kell összpontosítaniuk, még akkor is, ha devizájuk árfolyama a belépéskor a megfelelő szinten állt.

4.1.6 Az EU bővítésével az euróövezetbe nem tartozó országok – legalábbis jelenleg – némileg többségben vannak, bár a GDP-vel súlyozva az euróövezet jócskán lefedi az EU nagyobbik részét. Ahogyan az elkövetkező években egyre több ország csatlakozik az euróövezethez, ez hozzájárul az euró nemzetközi helyzetének javulásához.

4.2 A Stabilitási és Növekedési Paktum

4.2.1 Az állami pénzügyek fenntarthatósága szempontjából a helyzet a legtöbb új tagállamban aránylag jónak mondható. Az államadósság mértéke csak némelyikükben haladja meg a GDP 60 %-ában megszabott küszöböt. Bár féltő, hogy az új tagállamok egy részében az eladósodás a költségvetési hiány miatt növekszik, nem szabad elfelejteni, hogy a külföldi adósság mértéke az új tagállamokban egyáltalán nem ijesztő az EU-15 országaihoz viszonyítva. Ezenkívül az EU valamennyi tagállama már többször elkötelezte magát a lisszaboni célkitűzések és a szilárd költségvetési politika mellett.

4.2.2 A Stabilitási és Növekedési Paktum régóta bírálókat célpontja. Az EGSZB több véleményt alkotott erről a kérdéssel. (2) Hiányosságai ellenére is úgy tűnik, hogy a paktum hozzájárult a költségvetési fegyelem fenntartásához. A hatékonyabb nyomon követés és a túlzott költségvetési eljárás átláthatósága ezt ugyancsak elősegítette. Az új tagállamoknak világos elképzeléssel kell rendelkezniük a Stabilitási és Növekedési Paktum jövőbeli formájáról ahhoz, hogy középtávú gazdaságpolitikájukat ki tudják alakítani.

4.2.3 A tagállamok költségvetési adataiban és előrejelzéseiben fellelhető pontatlanságok és hiányosságok nehezítették az ellenőrzés feladatait. Az Európai Bizottság és a különféle bizottságok együttműködtek annak érdekében, hogy közös kritériumokat dolgozzanak ki a többoldalú felügyelet és a politikai koordináció céljaira. Azonban a módszerek és eljárások kiigazítása csak akkor járhat sikerrel, ha a statisztikai adatok minden tekintetben megbízhatóak. Az utóbbi években tapasztalt fejlődés ellenére néhány új tagállamban és az EU-15 bizonyos országaiban még sok teendő van hátra a statisztika javításának területén.

4.2.4 Az az általánosan elfogadott vélemény, hogy a maastrichti egyezményre alapozott Stabilitási és Növekedési Paktumot módosítani kell. Számos, a 25 tagállamban jelenleg hatályos jogszabályt és eljárást enyhíteni kell és rugalmasabbá kell tenni. Az Európai Bizottság és a tagállamok programjainak és véleményeinek elemzése egyre formálisabbá vált, míg a tagállamok közötti nem hivatalos egyeztetések egyre nagyobb jelentőségre tettek szert. Az egységes pénznem hitelességét azonban nem szabad feláldozni.

4.2.5 Az új tagállamoknak nem lesz egyszerű gazdaságpolitikájukat irányítani és megőrizni az állami pénzügyek stabilitását. Elkötelezettségük csökkenni fog, különösen ha nincs meg a kellő politikai stabilitás. Bár az új tagállamok alapvető reformokat hajtottak végre a piacgazdaság létrehozása érdekében, néhányuk nehéz döntések előtt áll, mivel a strukturális reformok szükségessége általában pótlólagos kiadásokkal jár a közsférában. A közkiadások felosztásának kérdése az új tagállamokban valószínűleg még bonyolultabb lesz, mint az EU-15 államaiban.

4.2.6 A Stabilitási Paktum hosszú távú hatékonyságához szükség van valamilyen mértékű reformra. A reformnak úgy kell végbemennie, hogy a tagállamokban erősítse a közös célok iránti általános elkötelezettséget, valamint ne veszélyeztesse az állami pénzügyek stabilitására, a költségvetési fegyelemre, a fenntarthatóságra és a gazdaságpolitika koordinációjára vonatkozó elkötelezettségük hitelességét.

(2) Lásd a témában alkotott legutóbbi EGSZB-veleményt *Költségvetési politika és a befektetések típusai* címmel – HL C 110/19, 2004. 04. 30., 111-115. oldal.

4.3 Jóléti és foglalkoztatottságbeli különbségek ⁽³⁾

4.3.1 A bővítéssel a Közösség GDP-je piaci árakon számítva mindössze 5 %-kal, vásárlóerő-paritáson számítva pedig csak 10 %-kal növekedett, noha a lakosság száma 20 %-kal nőtt. Az új tagállamok közös vonása, hogy átlagban szegényebbek, mint az EU-15 államai. Az egy főre eső GDP (vásárlóerő-paritáson kifejezve) az új tagállamokban az EU-15 országokban számítottak csak a felét teszi ki. Ez utóbbiakhoz hasonlóan az új tagállamok között is jelentős különbségek vannak: Ciprus, Málta és Szlovénia a leggazdagabbak, Lengyelország és a balti országok (Észtország, Lettország és Litvánia) a legszegényebbek. Az egy főre jutó GDP (vásárlóerő-paritáson számítva) Szlovéniában és Cipruson megegyezik a görög és máltai szinttel, míg a Cseh Köztársaságban Portugália szintjén van.

4.3.2 Az Eurostat szerint az új tagállamok lakosságának 13 %-a él a relatív szegénységi küszöb alatt, míg az EU-15 államainak lakossága esetében ez a szám 15 %. A szegénységi küszöböt a magánszemélyek vagy a háztartások jövedelme és az adott ország jövedelmi szintje közötti viszony alapján határozzák meg. A szegénységi küszöb az átlagos nemzeti jövedelem 60 %-ánál húzódik. A szociális probléma mértékét illetően senkit ne tévesszen meg az, hogy ezek a százalékos arányok ilyen közel vannak egymáshoz, mivel – ahogyan fentebb is áll – a vásárlóerő-paritáson számított egy főre eső GDP az új tagállamokban csak a fele az EU-15 államaiénak.

4.3.3 A jövedelmek megoszlása az új tagállamokban nemigen különbözik az EU-15 országokban megszokott mintától. Az új tagállamok közül a jövedelmi különbségek Magyarországon, Szlovéniában és Csehországban a legkisebbek – ez megegyezik az északi országokban megfigyelhető mértékkel. A szegények száma Észtországban, Lettországban és Litvániában a legmagasabb, ahol a jövedelemeloszlás leginkább az Egyesült Királyságra és Írországra jellemző éles különbségekre emlékeztet. Az EU-15 tagállamai közül Írországon és a dél-európai országokban legmagasabb a szegények számaránya. Az országok összehasonlításával az a probléma, hogy nem veszi figyelembe az országon belüli regionális különbségeket, amelyek pedig jelentősek lehetnek.

4.3.4 Az új tagállamok átlagos foglalkoztatottsági szintje csak 56 %, az EU-15-ben ezzel szemben körülbelül 64 %. Itt az a kérdés, hogy az új tagállamok képesek lesznek-e egyidejűleg növelni a termelékenységet és a foglalkoztatottsági arányt. Úgy tűnik, a legtöbb új tagállamban előnyben részesítik a termelékenység növelését, ami növeli a saját versenyképességüket és ezáltal az egész Uniót is. A lisszaboni stratégia által felkínált megoldás még akkor is helyénvaló, ha van mit javítani rajta.

⁽³⁾ Az EGSZB mindazonáltal felhívja a figyelmet arra a tényre, hogy az életszínvonal kérdésének helyes kezelése érdekében kívánatosabb lenne a „háztartások rendelkezésre álló jövedelmét” figyelembe venni a hivatkozásoknál. A statisztikai adatok sajnos hiányosak. Az EGSZB felhasználja az alkalmat és újra kéri, hogy az EU statisztikai gépezete, valamint a témában illetékes nemzeti intézmények és az EUROSTAT közötti együttműködést erősítsék meg.

4.3.5 Az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatások frissített változatában (2004. 04. 07.) az Európai Bizottság megjegyzi, hogy különleges figyelmet kell szentelni az új tagállamokban a fiatal és idős munkavállalók alacsony foglalkoztatottsági arányának. Ezenkívül további lépéseket kell tenni a szociális védelem javítása és a dolgozók képességeinek fejlesztése érdekében. Az EGSZB szerint ezek fontos kérdések, továbbá fontos célkitűzések az EU-15 országokban is.

4.3.6 Az új tagállamok között a nők és az idős munkavállalók foglalkoztatottsági arányát tekintve is jelentős különbségek észlelhetők. A nők foglalkoztatottsági aránya az EU-15 átlagánál magasabb Csehországban, Észtországban, Cipruson, Lettországban, Litvániában és Szlovéniában, azonban számottevően alacsonyabb Lengyelországban és különösen Máltán. Az idősebb munkavállalók foglalkoztatottsági aránya az EU-15 átlagánál magasabb Csehországban, Észtországban, Cipruson, Lettországban és Litvániában, azonban a többi új tagállamban észrevehetően alacsonyabb. 2003-ban a nők munkanélküliségi aránya Észtországot és Magyarországot kivéve az összes új tagállamban csekély mértékben meghaladta a férfiakét. A különbség különösen Málta és Csehország esetében számottevő.

4.3.7 2000 és 2003 között számos új tagállamban csökkent a munkanélküliség aránya. Kiemelkedő mértékű csökkenés volt tapasztalható a balti államokban, ahol a munkanélküliségi arány körülbelül három százalékponttal lett kisebb. Szlovéniában és Magyarországon a foglalkoztatottság javulása már az 1990-es évek közepén elkezdődött. Foglalkoztatottsági és munkanélküliségi adatok a mellékelt statisztikában találhatóak.

4.3.8 A lakosság életkorszerkezete és a szociális védelmi rendszerek feltételei nagymértékben befolyásolják a jövedelmek országos eloszlását. Az új tagállamokban erős összefüggés van az idősebb életkor és az alacsony jövedelemszint között. A 65 éven felüliek a legalacsonyabb jövedelműek között túlréprezentáltak Cipruson, Litvániában, Szlovákiában, Szlovéniában és Csehországban. A szegénység kockázata a nagycsaládosok és gyermeküket egyedül nevelők körében, valamint a 16–24 éves korosztályban a legmagasabb.

4.3.9 Az iskolázottsági szint az új tagállamokban magasabb, mint az EU-15 államaiban. Az új tagállamokban a 25–64 év közöttiek 89 %-a szerzett középfokú képzettséget igazoló bizonyítványt – az arány Csehországban, Észtországban és Szlovákiában a legmagasabb –, míg az EU-15 országokban ez a szám 65 %. Az EU-15 országokban csak Németország, az Egyesült Királyság és Svédország esetében haladja meg ez az arány a 80 %-ot. Az iskolázottságnak ez a magas szintje – és a munkaerő kedvező költsége – teszi az új tagállamokat vonzóvá a befektetők számára.

4.3.10 A gazdasági növekedés az új tagállamokban átlagosan gyorsabb ütemű, mint az EU-15 országokban. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az európai integráció eredményeképpen a jövedelemkülönbségek gyorsan eltűnnek. A jelenlegi ütemet alapul véve ez jó néhány évtizedig eltarthat. Egy nagyon durva becslés szerint Ciprus és Málta érhetik el elsőként – jó húsz év alatt – az EU-15 országainak átlagos életszínvonalát. A jövedelemkülönbségek gyorsabb eltűnéséhez sok más tényező is hozzájárulhat, így például az EU strukturális alapjai. Az egyes tagállamokkal kapcsolatos gazdasági adatok a véleményhez csatolt táblázatokban találhatók.

4.4 Versenyképesség és termelékenység

4.4.1 Az új tagállamokban a teljes munkaerőköltség átlagban jelentősen alacsonyabb, mint az EU-15 országokban. Az új tagállamok munkaerőpiacait is nagyon rugalmasnak tartják. Ennek megfelelően számos ipari termelőegység és bizonyos mértékig szolgáltatások új tagállamokba történő áttelepítésére is sor került. Gyakran elfeledkeznek arról, hogy ezekben az országokban az átlagos termelékenységi szint is jelentősen alacsonyabb az EU-15 országokban megfigyelhetőnél. 2003-ban az egy aktív főre számított termelékenységi szint az új tagállamokban az EU-15 országokban tapasztalttnak vásárlóerő-paritáson számolva csak 54 %-át tette ki.

4.4.2 Ezek az országok az 1990 előtti időkből kiterjedt közszférát és gyakran merev jogszabályi környezetet örököltek, ám azóta nagy lépést tettek előre a közszféra reformjának területén, és jelenleg közkiadásaik GDP-hez viszonyított aránya átlagban az EU-15 országaihoz hasonlítható.

4.4.3 A termelékenység és a versenyképesség javításához befektetésekre lesz majd szükség az oktatás, képzés, kutatás és munkaszervezés területén. A versenyképesség és a termelékenység javítása érdekében el kell törölni az adminisztratív terheket – különösen azokat, amelyek a kisvállalkozások létesítését és tevékenységét akadályozzák –, és bátorítani kell a vállalkozó szellemet. A versenyképesség és a termelékenység egyformán növekszik, ha a piacról kiszorulnak a nem hatékony és nem jövedelmező vállalatok, mivel az ily módon felszabadult erőforrások produktívabb csatornába terelődnek. Az efféle átszerveződés azonban az intézkedések által érintett személyek átképzését követeli meg. ⁽⁴⁾

4.4.4 Az új tagállamok már élvezik a rugalmas piacok előnyeit. A tőke, a technológiák, sőt a munkavállalók is eléggé akadálytalanul áramolhatnak egyik országból a másikba. A struktúrák rugalmassága a munkahelyek más területekre való telepítését is megkönnyíti. Hosszú távon a nemzeteknek és

régióknak infrastrukturális szempontból is versenyképessé kell válniuk, ideértve az információs és kommunikációs technológiákat, valamint a kutatási tevékenységet is. A GDP kutatási és fejlesztési kiadásokra fordított része átlagosan 2 % az EU-15 országokban, s csak körülbelül 1 % az új tagállamokban.

4.4.5 Az új tagállamok számára hosszú távon nem elegendő, ha eléri az EU-15 tagállamainak jelenlegi termelékenységi szintjét. Minden tagállamnak elsősorban a tudásba kell befektetnie. A beruházások alacsony szintje és a technológiák korlátozott igénybevétele lehet a magyarázata annak, hogy az Unióban lassul a termelékenység növekedése. Az EU egész területén sokkal több beruházásra lenne szükség az információs és kommunikációs technológia, a kutatás és fejlesztés, valamint az oktatás és képzés területén. Ez nemcsak nagy kihívás, hanem nagy lehetőség is, főleg az új tagállamok számára.

4.4.6 A versenyképesség javításához a gazdaság különböző szektorainak struktúráit is gyakran módosítani kell. A gazdaság versenyképességét a mezőgazdaság és a nehézipar strukturális reformjai útján növelni lehet, különösen az új tagállamokban.

4.5 A környezet fenntartható fejlődése

4.5.1 Az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatások stratégiájának egyik alapvető eleme a fenntartható fejlődés erősítése. A gazdasági és szociális fenntarthatóságon kívül az új tagállamokban fontos a környezet fenntartható fejlődésének biztosítása is. Feltétlenül szükség van a természeti erőforrások hatékony kezelésére és a környezet jó minőségének fenntartására, és ez hosszú távon gazdaságilag kivitelezhető is.

4.5.2 Az új tagállamok esetében fontos az energiafelhasználás hatékonyságának növelése. Az Eurostat számításai szerint az energiaintenzitás jelzőszáma (a GDP-hez viszonyított energiafogyasztás vásárlóerő-paritáson számolva) az EU-15 országokban a 2000–2002 közötti időszakban 173 volt, míg az új tagállamokban elérte a 258-at. Az utóbbiaknak tehát még van mit tenniük a hatékony energiafelhasználás érdekében, ami fontos a fenntartható fejlődés szempontjából is.

4.5.3 Bár az új tagállamokban történt némi előrelépés, további nagyszabású beruházásokra van szükség, különösen az energiatermelés, illetve a közlekedési célú energiafelhasználás hatékonyságának javítása érdekében. A környezeti károkozás csökkentése érdekében csökkenteni kell az energiafelhasználási támogatásokat. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság ajánlását azon támogatások csökkentésére, amelyek káros hatással vannak a környezetre és hátrányosak a fenntartható fejlődés szempontjából.

⁽⁴⁾ Lásd a 2004. október 27-én elfogadott, az európai vállalatok versenyképességéről írott EGSZB-veleményt – HL C 120., 2005.5.20.

4.5.4 A 2003-as esztendőben sor került a megújuló energiaforrásokból származó villamos energiáról szóló irányelv végrehajtására. Az Európai Bizottság az átfogó gazdasági iránymutatásokról szóló közleményében megállapítja, hogy a „zöld” villamos energia termelése területén az eredmények egyáltalán nem meggyőzőek, Németország, Dánia és Spanyolország kivételével, ahol szélenergia felhasználásával jó eredményeket értek el.

4.5.5 Évekbe fog telni, mire az új tagállamok elérik az energiafelhasználás és -termelés hatékonyságának ugyanazon szintjét, mint az EU-15 országok. A kihívás nagysága miatt azonban nem szabad az ezen országokban a fenntartható fejlődés biztosítása érdekében kifejtett erőfeszítéseket csökkenteni. Feladataik közé tartozik az is, hogy a közvélemény figyelmét ráirányítsák a fenntartható fejlődés jelentőségére.

5. Következtetések

5.1 Az utóbbi években az EU-15 tagállamainak növekedési dinamikája nem érte el számos új tagállam teljesítményét. A gazdasági fejlődés az új tagállamokban valószínűleg továbbra is gyorsabb lesz, legalábbis középtávon. A növekedés fenntartásához hozzájárulhatnak a strukturális alapokból nyújtott támogatások is. A bővítés az EU-15 országaiban is segíti a növekedést.

5.2 Nem magától értetődő, hogy az új tagállamok és az EU-15 országai között fennálló életszínvonalbeli különbségek rövid idő alatt kiegyenlítődnek majd. A politikai integráció nem mindig jelenti a jövedelmi és életszínvonalbeli különbségek csökkenését. A német újraegyesítés jó példa arra, hogy a regionális gazdasági különbségek lassan tűnnek el. Sem hatalmas pénzek beáramoltatásával, sem az intézmények integrálásával nem lehetett eddig döntő áttörést elérni.

5.3 Az EU bővítése tovább fogja könnyíteni a kereskedelmi kapcsolatokat, a beruházásokat és – az átmeneti időszakok letelte után – a munkavállalók mozgását is az új tagállamok és az EU-15 államai között. Ennek következtében az új tagállamokban a gazdasági környezet átláthatóbbá válik, az ott befektetni szándékozó vállalatok pedig könnyebben tudják majd gazdasági döntéseiket meghozni. Lényeges különbségek is fennmaradnak majd az egyes országok között, olyan területeken, amelyek nem tartoznak az EU hatáskörébe. Például az adózás területén az EU jelenlegi hatásköre lényegében a hozzáadottérték-adó minimális mértéke, illetve néhány, a vállalatok adózására vonatkozó alapelv meghatározására korlátozódik.

5.4 Az átmeneti intézkedések főleg a munkavállalók szabad mozgását érintik az egyes országok között. Ezek a munkaerő szabad mozgását – némely esetben akár hét évig tartó – időszak alatt korlátozhatják. Az EU-15 országai közül sokban gyorsan öregszik a népesség, és a jelentős strukturális munkanélküliség

ellenére friss munkaerőre van szükségük. Az átmeneti időszakok egyszerre lassíthatják az új tagállamokban szükséges strukturális reformokat és fékezhetik az EU-15, valamint az új tagállamok gazdasági növekedését.

5.5 Számos olyan vállalat szerint, amelyek beruházni szándékoznak vagy már beruháztak az új tagállamokban, ezek az országok az EU-15 országainál gyakrabban találják magukat szemben az átmeneti gazdaság olyan problémáival, amelyek pusztán törvényhozási úton nem oldhatók meg. E problémák gyakran korrupcióval párosulnak. A korrupció az EU-15 államaiban sem ismeretlen fogalom.

5.6 A társadalomban évtizedek óta meggyökeresedett szokások megváltoztatása viszont lassú folyamat. Az uniós tagság folytán azonban e téren is nagyobb a nyomás a jobb eredmények elérésére. Lehetőségeik hatékony kiaknázása érdekében az új tagállamoknak messzemenően alkalmazkodniuk kell az EU közös szabályrendszeréhez. Ez különösen a belső piac szabályaira érvényes, de az is ugyanolyan fontos, hogy a versenyt érintő egyéb szabályokat – például a környezetvédelmi jogszabályokat – valamennyi tagállamban azonos módon alkalmazzák.

5.7 Az új tagállamokban jó az arány a munkaerő-költségek és a munkaerő képzettségi szintje között. Az adózás is egyike azoknak a tényezőknél, amelyek kihatással vannak az üzleti befektetésekre az új tagállamokban. Egy cég üzleti tevékenységének jellege pontosan meghatározza, hogy melyek a befektetés szempontjából perdöntő tényezők.

5.8 A versengés a legalacsonyabb adókulcsokért („race to the bottom”) veszélyeket is rejt magában. Így például fennáll annak a lehetősége, hogy a közpénzek közül hiányoznak azok az eszközök, amelyek elengedhetetlenek a felzárkózási folyamatban az infrastruktúra és a szociális rendszer területén szükséges befektetések finanszírozásához. Ezáltal fennáll a veszély, hogy az adóterhek a munkára, mint viszonylag változatlan tényezőre nehezednek majd, ami negatív kihatással lehet a foglalkoztatottság helyzetére.

5.9 A közvetlen befektetés vagy a tevékenység teljes áthelyezése az új tagállamokba azon vállalatok számára a legkönnyebben járható út, amelyek ezen országokban már kiterjedt üzleti tevékenységet folytatnak, vagy amelyeknek előnye elsősorban a munkaerőnek a képzettségi szinthez viszonyított alacsony költségéből származik. Ez az előny további termelőtevékenységet vonz majd az új tagállamokba más országokból, így az EU-15-ből is. Másrészt az EU-15 országok cégeinek az új tagállamokban folytatott üzleti és gyártótevékenysége sok esetben az előbbi országokban is fellendíti a gazdasági tevékenységet. Erre jó példa az EU-15 országok és az új tagállamok közötti iparágon belüli kereskedelem megnövekedett volumene.

5.10 Az új tagállamok és az EU-15 országainak gazdasági közeledése eddig viszonylag jól haladt, s a folyamat várhatóan folytatódik, bár a jövő kockázatokat is tartogat. A legvalószínűbb forgatókönyv szerint az új tagállamoknak az EU-15 államaival szemben jövedelem- és árszint tekintetében észlelhető relatív előnye csökkenni fog, de ez az alacsony kiindulási szint miatt hosszabb időt vesz majd igénybe.

5.11 Az Unió előtt álló egyik legnagyobb kihívás a demográfiai fejlődés kérdése, mivel a munkaerőpiacról kivonuló aktív munkavállalók száma a jelenlegi helyzethez képest lényegesen növekedni fog. Ezért különböző eszközök révén ösztönözni kell az idősebb munkavállalókat, hogy aktívak maradjanak. A hosszú távú versenyképesség érdekében az is igen fontos, hogy intézkedéseket fogadjanak el a születési arány növelésére és az Unióban minden potenciális munkavállaló mozgósítására. Ezt csak úgy lehet véghezvinni, ha erőfeszítéseket tesznek a férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód, illetve a munka és a családi élet összeegyeztethetősége érdekében. Emellett intézkedéseket kell hozni a kinasztitottság és a szegénység mértékének csökkentésére, ez egyben növelné is a társadalmi kohéziót minden tagállamban.

5.12 Egyes új tagállamokban a szociális partnerek szervezetsége meglehetősen gyenge és elaprózott. Reprezentativitás szempontjából nagy különbségek vannak a szervezetek között, és többségük nehezen talál anyagi forrásokat tevékenysége foly-

tatásához. Ugyanez érvényes a civil szervezetekre. Ezeknek a szervezeteknek fejleszteniük kell tevékenységüket annak érdekében, hogy gyümölcsöző párbeszéd alakulhasson ki a különféle érdekeltek között, és hogy a felek vállvetve járulhassanak hozzá a gazdasági növekedés feltételeinek megteremtéséhez. A társadalmi párbeszéd elengedhetetlen az erős és összetartó európai integráció kialakulásához.

5.13 Emellett az Európai Bizottságnak figyelmesen meg kellene vizsgálnia azokat a nemzetközi szintű bizonytalansági tényezőket, amelyek veszélyeztetik az EU gazdasági növekedését és versenyképességét, így például az olajárak alakulásának hatásait vagy az Egyesült Államok strukturális költségvetésében és folyó fizetési mérlegében jelentkező hiány következményeit.

5.14 Valamennyi tagállamnak továbbra is tevékenykednie kell a belső piac kialakítása, a lisszaboni reformok hatékonyabb végrehajtása és a gazdasági kormányzás javítása érdekében. E reformok nélkül az EU egészét a gazdasági növekedés csökkenése és a jóléti szint hanyatlása fenyegeti.

5.15 Bár a jelen véleményben az új tagállamokat, illetve az EU-15 államait legtöbbször egy-egy különálló csoportként kezeltük, ez a megközelítés csak nagyon általános értelemben állja meg a helyét. Minden egyes országnak megvannak a maga sajátos nehézségei és szükségletei.

Brüsszel, 2005. március 10.

Az Európai gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Anne-Marie SIGMUND
